

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnieku savienības, Latvijas Zinātnes padomes un Latvijas Zinātņu akadēmijas laikraksts

8 (92)

1995. gada aprīlis

LATVIJAS ZINĀTNIĒKU SAVIENĪBAS III KONGRESS

LZS — 655 BIEDRI

18. aprīlī notika Latvijas Zinātnieku savienības valdes un padomes sēde. LZS uzņēma 9 jaunus biedrus — Aivaru Tabunu (Filozof. un sociol. institūts), Andri Mertenu un Veltu Brambergu (LEKMI), Daci Skrastiņu, Juri Steinbergu, Normundu Līci, Maiju Bunduli, Ģirtu Baumanī, Gajinu Borisovu (visi — LU Biomed. pēt. un stud. centrs).

Pēc valdes ierosinājuma padome atskaitīja no Latvijas Zinātnieku savienības 845 cilvēkus. Tie ir gan no Zinātnieku savienības izstājušies, gan Aizsaulē aizgājušie, gan tie, kuri, nerau-

goties uz vairākkārtējiem atgādinājumiem «Zinātnes Vēstnesī», nav samaksājuši biedra naudu par 1994. gadu un, atbilstoši LZS Statūtiem, ir no Savienības atskaitāmi. Tie, kuri biedra naudu nav samaksājuši objektīvu apstākļu dēļ (atrodas ilgstošā prombūtnē) vai arī ir bijuši pārāk aizmārstīgi, bet vēlas palikt Latvijas Zinātnieku savienībā, pēc kongresa varēs atjaunot savu biedra statusu.

Materiālus par Latvijas Zinātnieku savienības III kongresa norisi lasiet nākamajā «Zinātnes Vēstneša» numurā.

ORHIDEJU PĒTNIEKS— LZA ĀRZEMJU LOCEKLIS

12. aprīlī Latvijas Zinātņu akadēmija piedzīvoja krāšņu ziedu pārbaigāšanu — ar pasakainām orhideju kompozīcijām bija ieradušies abi mūsu botāniskie dārzņi — Nacionālais un Universitātes. Vēl daudz un dažādi vairāk un mazāk eksotiski ziedi no citiem sveicējiem — Zinātņu akadēmijas Prezidijā ārzemju locekļa diplomu pasniedza vienam no visneparastākajiem LZA locekļiem, Venecuēlas Centrālās universitātes profesoram, tropu ekologam un orhideju pētniekam (viņa «kontā» ir apmēram 100 jaunatklātu un aprakstītu orhideju sugu) Ernestam FOLDĀTAM.

LZA prezidents T. Millers īsumā iepazīstināja ar E. Foldāta dzīves gājumu. Viņš dzimis 1925. gada 15. maijā Liepājā (tāfad, drīzumā varēsīm sveikt profesoru ar 70 mūža gadiem), kur mācījās ģimnāzijā, līdz karš viņu ierāva Latviešu leģiona 15. divīzijā. Ģimnāziju viņš pabeidza jau pēc kara Vācijā, kur sāka arī studēt. Tālāk E. Foldāta ceļš, līdzīgi daudziem latviešiem, veda uz Jauno pasauli, šoreiz — uz Venecuēlu, kur augstākā izglītība bija bezmaksas. Jau kā Venecuēlas Centrālās universitātes Bioloģijas skolas (mēs teiktu — fakultātes) students E. Foldāts tika uzaicināts piedalīties Venecuēlas floras kataloga sastādīšanā. Tā sākās E. Foldāta darbs ar orhidejām, kas intensīvi turpinājās 18 gadus — gan džungļos, gan herbārijos Venecuēlā un Hārvardā (ASV), kur profesors Foldāts četrus mēnešus pavadīja arī pagājušajā ziemā. Lai gan ir izdots Venecuēlas Orhideju katalogs piecos sējumos, brīnišķīgi ilustrēta monogrāfija spāņu un angļu valodā, daudzas grāmatas, tomēr orhideju pasaule ir tik bagāta, ka savu «bruņinieku» arvien atalgo ar jaunām un jaunām atziņām. Arī šoreiz profesors Foldāts Rīgā ir «caurbraucot» uz Londonu, kur viņš piedalīsies konferencē par augu morfoloģiju un kā vienīgais Venecuēlas pārstāvis, un, protams, šobrīd arī vienīgais latvietis saņems Linneja biedrības locekļa diplomu — par šīs ļoti cienījamās starptautiskās biologu biedrības locekli viņš kļuva jau 1993. gadā. Viņam piešķirti 12 augsti savas zemes apbalvojumi — ordeņi un diplomu, kā arī viņa vārdā nosaukts Botāniskā dārza Orhidārijs (Orquidario — Ernesto Foldāts).

R. Kondratovičs pastāstīja, kā profesoru E. Foldātu «atklāja» Latvijā. Vainīga bija Anša

Epnera un viņa kolēģu filma «Latvieši pasaulē». Latvijas Universitāte pēc šīs filmas parādīšanās uz ekrāniem nodibināja sakarus ar tālo Karakas un drīz vien E. Foldāts tika uzaicināts nolasīt lekciju ciklu par tropu ekoloģiju, aļģēm u.c. Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātē. Tā bija pirmā, bet ne pēdējā reize. Likumsakarīgi, ka prof. E. Foldāts kļuva par Latvijas Universitātes Goda doktoru (šo diplomu viņam Karakasā pasniedza Latvijas goda konsuls Venecuēlā A. V. Vītols).

Jau iepriekšējās Latvijas apmeklējumu reizēs E. Foldāts sadraudzējās ar Zinātņu akadēmijas Botānisko dārzu, kurā arī strādā orhideju audzēšanas entuziasti. Kaut arī orhidejas ir Venecuēlas nacionālā bagātība un to izvešanai nepieciešamas ļoti «stipras» atļaujas, E. Foldāts ir palīdzējis paplašināt mūsu Nacionālā Botāniskā dārza orhideju kolekciju un, kā teica dārza direktors K. Buivids, vienmēr būs mīļi gaidīts ciemiņš (protams, ja Botāniskā dārza vietā turpmāk nebūs privātpašnieku kazu gaitības). Arī iepriekšējā dienā E. Foldāts bija apciemojis Salaspili un nopriecājies par orhideju labo izskatu.

Septiņdesmitgadīgais, savu studentu mīlētais, asprātīgais, nenogurdināmais profesors un «Harvarda oficiers», kurš vienmēr ir atzinis, ka viņam ir divas sievas — kundze Lilija un Botānika (pie tam otrā bieži vien ir pirmajā vietā), apšuškots kā līgava, atstāja Zinātņu akadēmiju, lai pēc dažām dienām dotos uz Londonu — ne tikai saņemt pagodinājumu un piedalīties konferencē, bet arī strādāt zinātnisku darbu herbārijā.

Z. K.

LATVIJAS UNIVERSITĀTES CIETVIELU FIZIKAS INSTITŪTS

IZSLUDINA KONKURSU

uz divām vadošā pētnieka vietām
segnetoelektriķu fizikas un cietvielu fizikas
specialitātē.

Dokumenti iesniedzami Rīgā, Ķengaraga ielā 8, 203. istabā mēneša laikā no sludinājuma publicēšanas.

VAI KĀRTĒJAIS «PIECGADU PLĀNS»?

12. aprīlī notika Latvijas Zinātņu akadēmijas sēde par tematu «Rīgas pilsētas attīstības plāna projekts». Ar šo projektu jau ilgāku laiku fikuši iepazīstināti gan ierindas rīdzinieki, gan oficiālas iestādes. Pēc tam, kad ikkatra Sampētera mazdārzņa īpašniece un Bolderājas būdēniece bija izteikušas savas vēlmes, rinda pienāca arī zinātniekiem. Tā kā viens no projekta autoriem arhitekts A. Roze bija aizkavējis savā dzīves vietā Kanādā, tad ap projektu plaši izteicās G. Asaris un G. Melbergs. «Ap» tādēļ, ka ar projektu drukātā veidā klātesošie varēja iepazīties paši un nebija īpašas nepieciešamības to pārstāstīt. Runātāji pievērsa klātesošo uzmanību gan «zilajai Rīgai», gan «zaļajai Rīgai», gan atsevišķi izklieģētajiem, savstarpēji nesaistītajiem melnajiem tāriem Rīgas plānā, kas attēlo transporta maģistrāles. Voluntāri uzspiestais Vanšu tilts itāli nepieciešamā Ziemeļu tilta vietā ir radījis un vēl radīs ne vienu vien sarežģījumu.

G. Asaris atzina, ka attīstības plāns nav visai zinātnisks, jo tam trūkst praktiskās datu bāzes. Savukārt debatētāji atzina, ka tas nu gan ir viens Sizīfa darbs veidot attīstības plānu Rīgai, ja nav attīstības koncepcijas visai valstij. Bez tās Rīgas attīstības plāns var būt tikai tāds kārtējais piecgades uzdevums tuvākajam laikam, kas, apstiprināts Rīgas Domē, tomēr kļūs obligāts visiem.

A. Zvirgzds (ne tikai LZA goda doktors, bet arī Rīgas pilsētas galvenais dārznieks) runāja par Rīgu kā korķi dabas procesiem no visām pusēm. P. Cimdiņš apcerēja Rīgas enerģētiku un ģeogrāfisko stāvokli. Kā, piemēram, uzturēt augstu dzīves standartu ar maziem enerģētiskiem resursiem? Kam ir izdevīgs Rīgas ģeogrāfiskais stāvoklis un kādiem mērķiem? C. Šķiņķis runāja par fiziskās un matemātiskās modelēšanas nepieciešamību, it īpaši, hidrotehnikas jomā. Ne tikai osta, bet arī jaunas atkritumu izgāztuves ir jāprojektē kā hidrotehniskas būves. Par atkritumiem bija ko teikt arī M. Bekeram, it īpaši par problēmām ar dūņām jaunajās Rīgas attīrīšanas iekārtās. Taču netrūka arī tādu runātāju, kuru skatu tornis bija stipri zems un aprobežojās ar: «Ko lai es saku ārzemniekiem?», «Neērti ievest ciemiņus kāpņu telpās» vai «Manā ģimenes dārzņā aug skaistas bumbieres, bet projektā ir paredzēts iznīcināt ģimenes dārzņus kā fādus».

Kas nu vienreiz bija skaists, tie bija krāsainie slaidi, uzņemti no helikoptera, kaut arī reizēm tika parādīti ar kājām gaisā vai sāniski. Katrs klātesošais nešaubīgi atpazīna Kolhoznieku namu.

Z. K.

LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽA ZINĀTŅU AKADEMĪJA

izsludina konkursu

uz šādām vakantām akadēmijas locekļu
vietām

1. Zemkopības nodaļā — 1 vieta
2. Lopkopības un veterinārmedicīnas nodaļā — 2 vietas
3. Mehānizācijas un enerģētikas nodaļā — 2 vietas
4. Ekonomikas un agrārinformācijas nodaļā — 2 vietas
5. Pārtikas tehnoloģijas nodaļā — 1 vieta
6. Akadēmiskās izglītības un zinātnes personāla nodaļā — 1 vieta

Dokumenti (iesniegums, Curriculum vitae, pēdējos 3 gados publicēto darbu saraksts, zinātnisko grādu apliecināšana dokumenta kopija) iesniedzami Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijā, Republikas lauk. 2, Rīgā, LV-1981, 2023. kab., tālr. 327943, mēneša laikā no konkursa izsludināšanas dienas (saskaņā ar nolikumu).

